

Trestnoprávna zodpovednosť konateľov

doc. JUDr. Tomáš Strémy, PhD.

Trnavská univerzita v Trnave, Právnická fakulta

Justičná akadémia Slovenskej republiky

18.6.2015

Štruktúra

Úvod

Stav de lege lata v Slovenskej republike

Stav de lege ferenda v Slovenskej republike

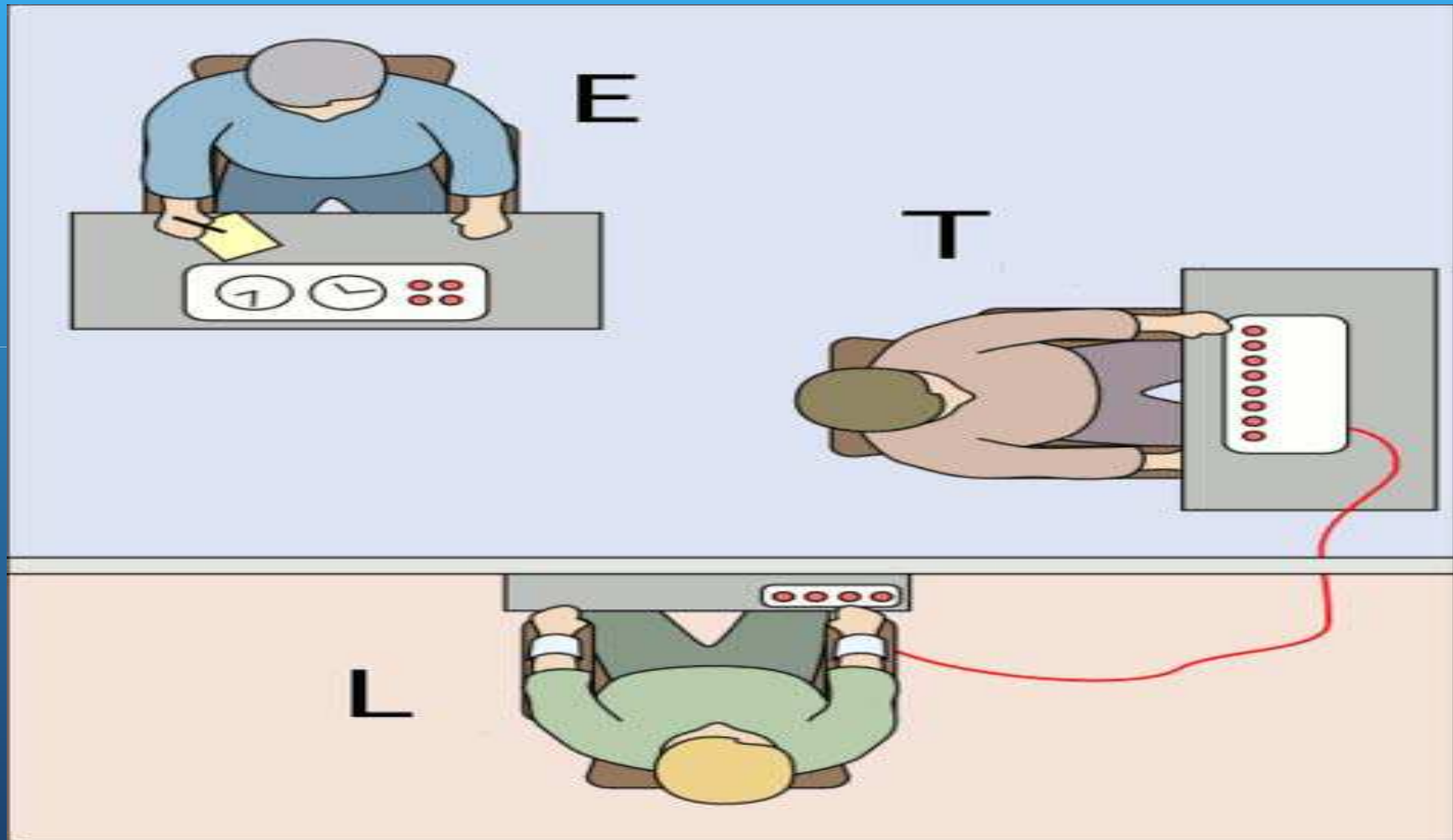
Administratívna zodpovednosť právnických osôb

Záver

Úvod

Experiment

Stav de lege lata v Slovenskej republike

- Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky predložilo na rokovanie Národnej rady Slovenskej republiky návrh týkajúci sa zavedenia nepravej trestnej zodpovednosti právnických osôb, ktorý bol schválený dňa 27.4.2010 s účinnosťou od 1.9.2010. Týmto návrhom sa zaviedli nové trestnoprávne sankcie v podobe ochranných opatrení voči právnickým osobám.

- Medzinárodné záväzky Slovenskej republiky explicitne neurčujú typ sankcie z pohľadu trestného práva, a preto Slovenská republika zvolila model nepravej trestnej zodpovednosti právnických osôb, v rámci ktorej boli využité nasledovné trestné sankcie v podobe ochranných opatrení:

- zhabanie peňažnej čiastky (§ 83a TZ),
- zhabanie majetku (§ 83b TZ),

- Uloženie uvedených ochranných opatrení navrhne prokurátor návrhom na ich uloženie podaným na trestnoprávny súd. Návrh prokurátora na začatie trestného stíhania nebude podmienený žiadnou väzbou. Bude sa môcť podať v okamihu, ak výsledkom vyšetrovania bude zistenie (preukázané bez dôvodných pochybností), že:

a) riadiace (zastupovacie, rozhodovacie a kontrolné úlohy) osoby zanedbali dohľad a kontrolu a v dôsledku tohto zanedbania došlo k spáchaniu trestného činu osobami podriadenými právnickej osobe,

b) riadiace osoby (zastupovacie, rozhodovacie a kontrolné úlohy) sa dopustili trestného činu.

- § 83a

Zhabanie peňažnej čiastky

(1) Zhabanie peňažnej čiastky môže súd uložiť právnickej osobe, ak bol spáchaný trestný čin, hoci aj v štádiu pokusu, alebo ak došlo k účasti na trestnom čine v súvislosti

a) s výkonom oprávnenia zastupovať túto právnickú osobu,

b) s výkonom oprávnenia prijímať rozhodnutia v mene tejto právnickej osoby,

c) s výkonom oprávnenia vykonávať kontrolu v rámci tejto právnickej osoby,
alebo

d) so zanedbaním dohľadu alebo náležitej starostlivosti v tejto právnickej osobe.

(2) Ochranné opatrenie podľa odseku 1 nemožno uložiť právnickej osobe, ktorej majetkové pomery ako dlžníka nemožno usporiadať podľa osobitného predpisu upravujúceho konkurzné konanie, alebo ak by výkonom ochranného opatrenia bol postihnutý majetok štátu alebo Európskej únie, orgánom cudzieho štátu a medzinárodným organizáciám verejného práva. Nemožno ho uložiť ani vtedy, ak došlo k zániku trestnosti činu uvedeného v odseku 1 premlčaním trestného stíhania alebo na základe účinnej ľútosti.

- (3) Zhabanie peňažnej čiastky môže súd uložiť od 800 eur do 1 660 000 eur. Pri určení výšky zhabania peňažnej čiastky súd prihliadne na závažnosť spáchaného trestného činu, rozsah činu, získaný prospech, spôsobenú škodu, okolnosti spáchania trestného činu a následky pre právnickú osobu. Zhabanie peňažnej čiastky súd neuloží, ak ukladá právnickej osobe ochranné opatrenie zhabania majetku podľa § 83b.
- (4) Ak ide o zlúčenie, splynutie alebo rozdelenie právnickej osoby, uloží súd ochranné opatrenie podľa odseku 1 právneho nástupcovi zaniknutej právnickej osoby.
- (5) Zaplatená alebo vymožená peňažná čiastka pripadá štátu, ak súd nerozhodne inak na základe vyhlásenej medzinárodnej zmluvy, ktorou je Slovenská republika viazaná.

- § 83b

Zhabanie majetku

(1) Zhabanie majetku súd uloží právnickej osobe, ak bol spáchaný trestný čin, hoci aj v štádiu pokusu, alebo ak došlo k účasti na trestnom čine uvedenom v § 58 ods. 2 alebo 3, a ak právnická osoba nadobudla majetok alebo jeho časť trestnou činnosťou alebo z príjmov pochádzajúcich z trestnej činnosti, v súvislosti

- a) s výkonom oprávnenia zastupovať túto právnickú osobu,
- b) s výkonom oprávnenia prijímať rozhodnutia v mene tejto právnickej osoby,
- c) s výkonom oprávnenia vykonávať kontrolu v rámci tejto právnickej osoby, alebo
- d) so zanedbaním dohľadu alebo náležitej starostlivosti v tejto právnickej osobe.

(2) Ochranné opatrenie podľa odseku 1 nemožno uložiť právnickej osobe, ktorej majetkové pomery ako dlžníka nemožno usporiadať podľa osobitného predpisu upravujúceho konkurzné konanie, alebo ak by výkonom ochranného opatrenia bol postihnutý majetok štátu alebo Európskej únie, orgánom cudzieho štátu a medzinárodným organizáciám verejného práva. Nemožno ho uložiť ani vtedy, ak došlo k zániku trestnosti činu uvedeného v odseku 1 premlčaním trestného stíhania alebo na základe účinnej ľútosti.

(3) Ochranné opatrenie podľa odseku 1 súd neuloží, ak vzhľadom na závažnosť spáchaného trestného činu, rozsah činu, získaný prospech, spôsobenú škodu, okolnosti spáchania trestného činu, následky pre právnickú osobu alebo dôležitý verejný záujem je možné ochranu spoločnosti zabezpečiť aj bez zhabania majetku právnickej osoby. Ak súd neuloží zhabanie majetku, uloží právnickej osobe ochranné opatrenie zhabania peňažnej čiastky podľa § 83a.

(4) Zhabanie majetku postihuje v rozsahu, ktorý patrí právnickej osobe pri výkone ochranného opatrenia zhabania majetku po ukončení konkurzného konania

- a) výt'ažok zo speňaženia majetku,
- b) majetok vylúčený zo súpisu majetku podstát,
- c) majetok podliehajúci konkurzu, ak nedošlo k speňaženiu majetku.

(5) Ak ide o zlúčenie, splynutie alebo rozdelenie právnickej osoby, uloží súd ochranné opatrenie podľa odseku 1 právnemu nástupcovi zaniknutej právnickej osoby.

(6) Vlastníkom zhabaného majetku sa stáva štát, ak súd nerozhodne inak na základe vyhlásenej medzinárodnej zmluvy, ktorou je Slovenská republika viazaná.

Stav de lege ferenda v Slovenskej republike

- Pripravený návrh zákon o trestnej zodpovednosti právnických osôb a o zmene a doplnení niektorých zákonov;
- Tento návrh zákona upravuje podmienky trestnej zodpovednosti právnických osôb, druhy trestov a ochranných opatrení ukladaných právnickým osobám a postup orgánov činných v trestnom konaní a súdov v trestnom konaní.

- § 3

Právnické osoby sú zodpovedné za všetky trestné činy upravené v osobitnej časti Trestného zákona.

- § 4

(1) Trestný čin je spáchaný právnickou osobou, ak je spáchaný v jej prospech a spáchal ho:

a) štatutárny orgán alebo člen štatutárneho orgánu, alebo iná osoba, ktorá je oprávnená menom právnickej osoby alebo za právnickú osobu konať,

b) ten, kto u tejto právnickej osoby vykonáva riadiacu činnosť,

c) ten, kto u tejto právnickej osoby vykonáva kontrolnú činnosť alebo dohľad, aj keď nemá iný vzťah k právnickej osobe,

d) ten, kto vykonáva rozhodujúci vplyv na riadenie tejto právnickej osoby, ak jeho konanie bolo aspoň jednou z podmienok zakladajúcich trestnú zodpovednosť právnickej osoby, alebo

e) zamestnanec alebo osoba v obdobnom postavení pri plnení pracovných úloh alebo iných úloh pre právnickú osobu vykonaných na základe rozhodnutia, schválenia alebo pokynu orgánov právnickej osoby alebo osoby uvedenej v písm. a) až d).

(2) Právnická osoba nie je trestne zodpovedná, ak v príčinnej súvislosti zo spáchaným trestným činom osobou podľa odseku 1 písm. e):

a) nebol zo strany osôb uvedených v odseku 1 písm. a) až d) zanedbaný dohľad alebo kontrola ani riadenie v právnickej osobe,

b) boli uskutočnené potrebné a primerané opatrenia na zabránenie alebo potlačenie spáchania trestného činu, ktoré od právnickej osoby možno spravodlivo požadovať, a

c) neboli prehliadané informácie, z ktorých vyplývalo, že hrozí spáchanie trestného činu.

- § 12

- Druhy trestov a ochranných opatrení

(1) Za spáchaný trestný čin môže súd uložiť právnickej osobe tieto tresty:

a) trest zrušenia právnickej osoby, b) trest prepadnutia majetku, c) trest prepadnutia veci, d) peňažný trest, e) trest zákazu činnosti, f) trest zákazu alebo obmedzenia prijímať verejné dotácie alebo subvencie, g) trest zákazu účasti vo verejnom obstarávaní, h) trest zverejnenia odsudzujúceho rozsudku.

(2) Za spáchaný trestný čin môže súd uložiť právnickej osobe tieto ochranné opatrenia:

a) súdny dohľad nad činnosťou právnickej osoby, b) zhabanie vecí.

Administratívna zodpovednosť právnických osôb

- Zástancovia trestnej zodpovednosti právnických osôb sa domnievajú, že sankcie zvyčajne vo forme pokút, nie sú dostatočné. Ďalej poukazujú na iniciatívy v rámci Európskej únie, ktoré vyžadujú, aby členské štáty Európskej únie upravili účinné sankcie voči právnickým osobám, ako sa tomu stalo napríklad vo Veľkej Británii, Francúzsku, Holandsku, ako aj mimo Európy.

- Odporcovia myšlienky právnej úpravy trestnej zodpovednosti právnických osôb tvrdia, že nemecký trestný zákon je založený na pojme osobného zavinenia, a preto právnické osoby nemôžu byť trestne zodpovedné, nakoľko im chýba schopnosť konať v zmysle nemeckého trestného zákona.
- *Regulačné pokuty (Geldbuße)* môžu byť uložené právnickej osobe až do výšky 1.000.000,- eur,
- Ak by sme si položili otázku, či existujú špecifické liberizačné dôvody, tak odpoveď je nie.
- Ďalšie možné sankcie vyplývajú zo skutočnosti, či je právnická osoba uvedená v čiernej listine.

Príklady udelenia sankcií:

- v roku 2007 spoločnosť Siemens AG dostala regulačnú pokutu vo výške 201 mil. EUR;
- v roku 2009 spoločnosť MAN AG dostala regulačnú pokutu vo výške 151 mil. EUR;
- v 2012 bolo začaté konanie proti spoločnosti Ferrostaal, v ktorom by mohla byť uložená regulačná pokuta vo výške 200 mil. EUR.

- Príbeh trestnej zodpovednosti právnických osôb je v Nemecku podstatne chudobnejší ako napríklad v členských štátoch Európskej únie alebo v Spojených štátoch amerických: jednoducho povedané, neexistuje žiadna trestnoprávna zodpovednosť právnických osôb.
- To neznamená, že Nemci by zatvárali oči pred možnou reguláciou právnických osôb, čo sa týka ich konania, ktoré je v rozpore s právnymi predpismi.

- Právni teoretici poukazujú najmä na otázku viny a konanie právnickej osoby. Baumann, Weber a Mitsch demonštrujú fakt, že právnické osoby nie sú schopné viny.
- Na druhej strane je potrebné dodať, že rovnakí autori (Baumann, Weber, Mitsch) sa skôr domnievajú, že zavinie je možné pričítať právnickej osobe. Aj z uvedeného je zrejmé, že v Nemecku je otázka zodpovednosti právnických osôb otvorená diskusií.
- Jelínek sa domnieva, že väčšinová mienka v Nemecku poukazuje na fakt, že mravnú (morálnu) zodpovednosť má iba fyzická osoba, čo však neodôvodňuje záver, že zodpovednosť za pochybenie fyzickej osoby nemožno klásť i na právnickú osobu.
- Zákonodarca v Nemecku zaviedol pracovnú skupinu na začiatku roka 1998, ktorá má za cieľ skúmať situáciu ohľadom právnických osôb v kontexte s trestným právom.

Záver

- Nepravá TZ PO ?
 - Pravá TZ PO ?
- Administratívna zodpovednosť právnických osôb ?

Ďakujem Vám za pozornosť.

email:

stremy@stremy.sk